

การควบคุมตรวจสอบร่างกฎหมายให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

นายสิทธิพร เสภาภาน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CONTROL OF BILL FROM BEING INCONSISTENCIES
OR CONTRARINESS WITH THE CONSTITUTION

Mr. Sithiporn Saubhayana

1

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws Program in Laws

Faculty of Laws

Chulalongkorn University

Academic Year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

491376

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การควบคุมตรวจสอบร่างกฎหมายมิให้ขัดหรือแย้งต่อ
รัฐธรรมนูญ

โดย

นายสิทธิพร เสภาเกษม

สาขาวิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร. เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับ
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธิติพันธ์ เชื้อบุญชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์นพดล เสงเจริญ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. เขวณะ ไตรมาศ)

..... กรรมการ
(อาจารย์คณิน บุญสุวรรณ)

สิทธิพร เสาภายน : การควบคุมตรวจสอบร่างกฎหมายมิให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (CONTROL OF BILL FROM BEING INCONSISTENCIES OR CONTRARINESS WITH THE CONSTITUTION)

อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ. ดร. เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, 237 หน้า.

ศาลรัฐธรรมนูญจัดตั้งขึ้นเป็นครั้งแรกตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีหน้าที่สำคัญประการหนึ่งคือ การพิทักษ์และคุ้มครองความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญด้วยการควบคุมและตรวจสอบมิให้กฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีวัตถุประสงค์มุ่งศึกษาเรื่องของการควบคุมและตรวจสอบร่างกฎหมายมิให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 262

ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการควบคุมและตรวจสอบร่างกฎหมายที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้วมิให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 262 จะมีผลเป็นจริงได้นั้น ขึ้นอยู่กับผู้มีสิทธิเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยและการใช้อำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญในการพิจารณาวินิจฉัยที่ยังมีข้อจำกัด โดยรัฐธรรมนูญบัญญัติหลักเกณฑ์ไว้ตามมาตรา 262 ยังไม่ครอบคลุม เนื่องจากร่างกฎหมายบางประเภทเช่น ร่างพระราชบัญญัติที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้ตราขึ้นหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีความเกี่ยวพันโดยตรงกับรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุด หากไม่มีผู้เสนอร่างกฎหมายให้ควบคุมตรวจสอบแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญไม่สามารถที่จะตรวจสอบร่างกฎหมายดังกล่าวได้ อีกทั้งผู้มีสิทธิเสนอร่างกฎหมายให้ศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบนั้นมีแต่เฉพาะกลุ่มของนักการเมือง นอกจากนี้แล้วยังพบว่า คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่วินิจฉัยให้ร่างกฎหมายตกไปทั้งฉบับได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อกระบวนการทางนิติบัญญัติโดยตรง

จากสาเหตุข้างต้นผู้จัดทำวิทยานิพนธ์เห็นว่า สมควรมีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญกล่าวคือ ร่างกฎหมายที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้ตราขึ้นหรือร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีความเกี่ยวพันโดยตรงกับรัฐธรรมนูญ เมื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ต้องส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญควบคุมตรวจสอบก่อนประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมาย ทั้งควรเพิ่มช่องทางในการเสนอร่างกฎหมายให้ศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบโดยองค์กรภาคประชาชน และมาตรการในการป้องกันผลกระทบอันอาจเกิดขึ้นจากคำวินิจฉัยที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้ร่างกฎหมายตกไปทั้งฉบับ

สาขาวิชานิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2549

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

478 63449 34 : MAJOR LAWS

KEYWORDS : THE DECISIONS OF CONSTITUTIONAL COURT
 SITHIPORN SAUBHAYANA : CONTROL OF BILL FROM
 BEING INCONSISTENCIES OR CONTRARINESS WITH
 THE CONSTITUTION : ASSOC. PROF. KRIENGRAI
 CHAROENTHANAVAT Ph.D. 237 pp.

The Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2540 (1997), provided for the establishment of the Constitutional Court with the underlying objectives and functions of protecting and preserving the Constitution, being the supreme law. In this regard, the principal function exercised by the Constitutional Court has been a control of law against inconsistencies or contrariness with the Constitution. This research is aimed at studying a control of Bill from being inconsistencies or contrariness with the Constitution pursuant to section 262 of the Constitution.

The research reaches the conclusion that as for an adjudicative procedure of the Constitutional Court in controlling Bill approved by the National Assembly, the Constitution has prescribed both the inadequacy of the Constitutional Court’s jurisdiction as well as the insufficiency of the exercise of rights by means of presenting the Bill to the Constitutional Court. One of the main reasons is that several Bill and Organic Law Bill which are closely involved with the Constitution could not be referred to the Constitutional Court for consideration without submitting motions. Secondly, such controls over the constitutionality of Bill could indeed be exercised through only a specific group of politicians. Furthermore, rulings of the Constitutional Court on matters related to a lapse of the whole Bill have directly sent a major impact on the legislative procedure.

Having considered the above mention reasons, the researcher proposes that the Constitution shall stipulate that the Bill approved by the National Assembly should be referred to the Constitutional Court for its consideration prior to the promulgation as law. It is also necessary to increase the exercise of rights of the people access to the Constitutional Court. Lastly, the measure in protecting the effect of the Constitutional Court rulings in regard to the lapse of the whole substance of the Bill should be taken into the consideration.

Field of study Laws

Student’s signature.....*Sithiporn Saubhaya*

Academic year 2006

Advisor’s signature.....*R. Charoenthanavat*

กิตติกรรมประกาศ

ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร. เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์ อนุเคราะห์รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เล่มนี้ โดยให้กรอบแนวคิด ข้อชี้แนะ ตั้งแต่เริ่มต้นและช่วยตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องตลอดจนคำแนะนำต่าง ๆ ส่วนเป็นประโยชน์ทางวิชาการ นับว่ามีส่วนสำคัญอย่างยิ่งจนทำให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จเป็นรูปเล่ม

นอกจากจะกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์ ผู้จัดทำวิทยานิพนธ์ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ที่ได้กรุณาสละเวลารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์พร้อมทั้งให้ข้อคิดอันเป็นองค์ความรู้ใช้ประกอบในการเขียนวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย อาจารย์นพดล เสงเจริญ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ อาจารย์ ดร. เซวณะ ไตรมาศ อาจารย์คณิน บุญสุวรรณ ทั้ง 2 ท่าน เป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ผู้จัดทำวิทยานิพนธ์ได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดีจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดย นายไพบูลย์ วราหะไพฑูรย์ เลขานุการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ สนับสนุนให้เข้ารับการศึกษาค้นคว้าจากคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อนำความรู้จากการศึกษาไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ จึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ในท้ายสุดหวังว่า วิทยานิพนธ์เล่มนี้จะเป็นประโยชน์และเป็นฐานข้อมูลต่อยอดแก่ผู้ที่จะทำการศึกษาค้นคว้าในเรื่องความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญต่อไป

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช

บทที่

1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 สมมติฐาน.....	5
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	6
1.5 วิธีดำเนินการวิจัย.....	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6

2 แนวความคิดและทฤษฎีว่าด้วยการควบคุมตรวจสอบร่างกฎหมายให้มีขีดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ.....

8

2.1 แนวคิดและทฤษฎีของหลักความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย.....	11
2.1.1 ทฤษฎีว่าด้วยความสูงสุดของรัฐธรรมนูญ.....	12
2.1.1.1 ทฤษฎีกฎหมายบริสุทธิ.....	12
2.1.1.2 ทฤษฎีสัญญาประชาคม.....	13
(1) โทมัส ฮอบส์.....	14
(2) จอห์น ล็อก.....	15
(3) จัง จากส์ รูสโซ.....	16

2.1.1.3	ทฤษฎีลำดับชั้นของกฎหมายภาคพื้นยุโรป.....	18
(1)	แนวคิดเรื่องลำดับชั้นของกฎหมายในประเทศ อังกฤษ.....	19
(2)	แนวคิดเรื่องลำดับชั้นของกฎหมายในประเทศ เยอรมัน.....	20
(3)	แนวคิดเรื่องลำดับชั้นของกฎหมายในประเทศ ออสเตรีย.....	22
(4)	แนวคิดเรื่องลำดับชั้นของกฎหมายในประเทศ สหรัฐอเมริกา.....	22
2.1.2	หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ.....	24
2.1.2.1	ความหมายแห่งความเป็นกฎหมายสูงสุดของ รัฐธรรมนูญ.....	24
2.1.2.2	วัตถุประสงค์ของการควบคุมกฎหมายมิให้ขัดหรือ แย้งต่อความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ.....	25
2.1.2.3	ผลความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ.....	26
2.1.2.4	การคุ้มครองความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ...	27
2.1.3	หลักการปกครองโดยกฎหมาย.....	30
2.1.3.1	หลักนิติรัฐ.....	31
2.1.3.2	หลักความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย.....	32
2.2	แนวคิดและทฤษฎีว่าด้วยอำนาจหน้าที่ในการตรากฎหมายของรัฐสภา.....	33
2.2.1	การแบ่งแยกอำนาจตามหลักของรัฐธรรมนูญ.....	33
2.2.2	การใช้อำนาจอธิปไตยผ่านผู้แทน.....	34
2.2.3	หลักนิติธรรม.....	37

2.2.4	รัฐสภากับการควบคุมตรวจสอบร่างกฎหมาย.....	38
2.2.4.1	การควบคุมโดยกระบวนการตรากฎหมาย.....	39
2.2.4.2	การควบคุมโดยบังคับให้มีการปรึกษา.....	40
2.2.4.3	การควบคุมโดยการยับยั้งการออกกฎหมาย.....	40
2.2.4.4	การควบคุมโดยการตีความกฎหมายของรัฐสภา.....	42
2.3	บทบาทองค์กรที่ทำหน้าที่ควบคุมตรวจสอบความชอบด้วย รัฐธรรมนูญของกฎหมาย.....	43
2.3.1	การควบคุม โดยองค์กรตุลาการ.....	44
2.3.1.1	ศาลยุติธรรม.....	44
2.3.1.2	ศาลรัฐธรรมนูญ.....	45
2.3.2	คณะกรรมการหรือองค์กรที่มีอิสระศาล.....	46
2.3.2.1	คณะกรรมการสภารัฐธรรมนูญหรือคณะตุลาการ รัฐธรรมนูญ.....	46
2.3.2.2	คณะกรรมการเป็นกลุ่มรูปแบบอื่น ๆ.....	47
2.4	สาระสำคัญในการควบคุมร่างกฎหมายมิให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ....	47
2.4.1	แบบพิธีการตรากฎหมาย.....	48
2.4.1.1	ขั้นตอนและกระบวนการตรากฎหมาย.....	48
2.4.1.2	รูปร่างของกฎหมาย.....	49
2.4.2	เนื้อหาของกฎหมาย.....	50
2.4.2.1	บทบัญญัติที่กำหนดเกี่ยวกับเงื่อนไขทางข้อเท็จจริง ทำให้ตรากฎหมายได้.....	51
2.4.2.2	บทบัญญัติที่เกี่ยวกับเนื้อหาของกฎหมาย.....	52
2.4.2.3	วัตถุประสงค์ของกฎหมาย.....	52

3	บทบาทและอำนาจหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญในการควบคุมตรวจสอบร่างกฎหมายมิให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญในต่างประเทศ.....	54
3.1	การควบคุมกฎหมายมิให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ.....	55
3.1.1	ระบบการควบคุมกฎหมายมิให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ.....	55
3.1.1.1	ระบบกระจายศูนย์หรือระบบอเมริกัน.....	55
3.1.1.2	ระบบรวมศูนย์หรือระบบออสเตรเลีย.....	57
3.1.2	วิธีการควบคุมความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย.....	59
3.1.2.1	การควบคุมกฎหมายก่อนใช้บังคับ.....	60
	(1) ผู้มีสิทธิเสนอร่างกฎหมายให้ควบคุมตรวจสอบ...	60
	(2) มาตรการที่ใช้ในการเสนอร่างกฎหมาย.....	61
3.1.2.2	การควบคุมกฎหมายหลังจากที่ใช้บังคับแล้ว.....	62
	(1) ผู้มีสิทธิเสนอปัญหา.....	63
	(2) วิธีเสนอปัญหา.....	63
3.2	คณะตุลาการรัฐธรรมนูญประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศส.....	65
3.2.1	โครงสร้างของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ.....	65
3.2.1.1	ที่มาและความเป็นอิสระของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ...	65
	(1) ความเป็นมาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ.....	65
	(2) สถานะของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ.....	67
	(3) การห้ามตุลาการรัฐธรรมนูญประกอบอาชีพ บางประเภท.....	68
3.2.1.2	องค์ประกอบของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ.....	69
	(1) ตุลาการรัฐธรรมนูญโดยการคัดเลือกและ แต่งตั้ง.....	69
	(2) ตุลาการรัฐธรรมนูญโดยตำแหน่ง.....	70
	(3) ประธานคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ.....	70

3.2.1.3	วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่ง.....	70
	(1) ตุลาการรัฐธรรมนูญ โดยการคัดเลือกและ แต่งตั้ง.....	70
	(2) ตุลาการรัฐธรรมนูญ โดยตำแหน่ง.....	71
	(3) ประธานคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ.....	72
3.2.2	อำนาจหน้าที่ของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ.....	72
3.2.2.1	อำนาจควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ของร่างกฎหมายและกฎหมาย.....	73
	(1) การควบคุมตรวจสอบที่รัฐธรรมนูญบังคับไว้ให้ ต้องกระทำ.....	74
	(2) การควบคุมตรวจสอบที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้ กระทำได้.....	76
	(3) วินิจฉัยชี้ขาดการใช้อำนาจในการตรากฎหมาย ของรัฐสภาและรัฐบาล.....	78
3.2.2.2	อำนาจวินิจฉัยชี้ขาดความชอบด้วยกฎหมายการ เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา และการวินิจฉัยชี้ขาดสมาชิกภาพของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร.....	80
3.2.2.3	อำนาจควบคุมตรวจสอบการเลือกตั้งประธานาธิบดี.....	81
3.2.2.4	อำนาจควบคุมตรวจสอบการลงประชามติ.....	82
3.2.2.5	อำนาจให้ความเห็นแก่ประธานาธิบดีกรณีจะต้องใช้ อำนาจฉุกเฉิน.....	83
3.2.3	วิธีพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ.....	84
3.2.3.1	กฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับวิธีพิจารณา.....	84
	(1) รัฐธรรมนูญ.....	84
	(2) กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ.....	84
	(3) กฎเกณฑ์ของฝ่ายบริหาร.....	85
	(4) กฎเกณฑ์ภายในเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณา.....	85

3.2.3.2	วิธีการควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของ ร่างกฎหมายและกฎหมาย.....	85
(1)	วิธีพิจารณาเพื่อใช้ควบคุมตรวจสอบบรรทัด ฐานทางกฎหมายที่รัฐธรรมนูญบังคับไว้ให้ต้อง กระทำ.....	85
(2)	วิธีพิจารณาเพื่อใช้ควบคุมตรวจสอบบรรทัด ฐานที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้กระทำได้.....	89
(3)	วิธีพิจารณาเพื่อใช้วินิจฉัยชี้ขาดอำนาจในการ ตรากฎหมายของรัฐสภาและรัฐบาล.....	90
3.2.4	การวินิจฉัยชี้ขาดและผลแห่งคำวินิจฉัยกรณีควบคุมตรวจสอบ ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายของคณะตุลาการ รัฐธรรมนูญ.....	92
3.2.4.1	การวินิจฉัยชี้ขาดและผลแห่งคำวินิจฉัยกรณีควบคุม ตรวจสอบบรรทัดฐานทางกฎหมายที่รัฐธรรมนูญ บังคับไว้ให้ต้องกระทำ.....	93
3.2.4.2	การวินิจฉัยชี้ขาดและผลแห่งคำวินิจฉัยกรณีควบคุม ตรวจสอบบรรทัดฐานทางกฎหมายที่รัฐธรรมนูญ บัญญัติให้กระทำได้.....	94
3.2.4.3	การวินิจฉัยชี้ขาดและผลแห่งคำวินิจฉัยกรณีควบคุม ตรวจสอบอำนาจในการตรากฎหมายของรัฐสภาและ รัฐบาล.....	95
4	การควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างกฎหมายที่รัฐสภาให้ ความเห็นชอบแล้วโดยศาลรัฐธรรมนูญ ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 262.....	98
4.1	ศาลรัฐธรรมนูญกับอำนาจหน้าที่ควบคุมตรวจสอบกฎหมายมิให้ขัดหรือ แย้งต่อรัฐธรรมนูญ.....	99

4.1.1	ยุคที่หนึ่ง การควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของ กฎหมายโดยรัฐสภาและศาลยุติธรรม.....	99
4.1.1.1	รัฐสภา.....	100
	(1) พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดิน สยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475.....	100
	(2) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475.....	101
4.1.1.2	ศาลยุติธรรม.....	103
	(1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475.....	104
	(2) หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาของศาลยุติธรรม.....	105
4.1.2	ยุคที่สอง การควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของ กฎหมายโดยคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ.....	107
4.1.2.1	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489 กับการจัดตั้งคณะตุลาการรัฐธรรมนูญเพื่อควบคุม ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหลัง ใช้บังคับ.....	109
	(1) ความเป็นมาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ.....	110
	(2) องค์ประกอบของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ.....	111
	(3) สถานะของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ.....	113
	(4) คุณสมบัติของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ.....	114
	(5) อำนาจหน้าที่ของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ.....	115
	(6) วาระและการสิ้นสุดการดำรงตำแหน่งของคณะ ตุลาการรัฐธรรมนูญ.....	119

4.1.2.2	การควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่าง กฎหมายก่อนใช้บังคับของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ.....	120
(1)	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517.....	120
(2)	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521.....	123
(3)	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534.....	124
4.1.2.3	วิธีพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ.....	126
(1)	การประชุม.....	127
(2)	การส่งเรื่อง.....	128
(3)	อำนาจตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาของคณะ ตุลาการรัฐธรรมนูญ.....	130
4.1.2.4	บรรทัดฐานคำวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ.....	134
(1)	หลักกฎหมายตามแนวคำวินิจฉัยของคณะตุลาการ รัฐธรรมนูญ.....	135
(2)	แนวทางในการตีความคุณสมบัติของผู้สมัครรับ เลือกตั้ง.....	136
4.1.3	ยุคที่สาม การควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของ กฎหมายโดยคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ.....	136
4.1.4	ยุคที่สี่ การควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของ กฎหมายโดยศาลรัฐธรรมนูญ.....	137
4.1.4.1	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กับการจัดตั้งศาลรัฐธรรมนูญ.....	138
(1)	ความเป็นมาของศาลรัฐธรรมนูญ.....	138
(2)	องค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญ.....	139
(3)	สถานะของศาลรัฐธรรมนูญ.....	140

(4) คุณสมบัติของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ.....	142
(5) การสรรหาและการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ...	144
(6) วาระและการสิ้นสุดการดำรงตำแหน่งของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ.....	146
4.1.4.2 อำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ.....	147
(1) อำนาจหน้าที่ในการควบคุมตรวจสอบกฎหมายมิให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ.....	147
(2) อำนาจหน้าที่ในการพิจารณาวินิจฉัยสมาชิกภาพหรือคุณสมบัติของสมาชิกรัฐสภา รัฐมนตรี คณะกรรมการการเลือกตั้ง และผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 291 มาตรา 295...	152
(3) อำนาจหน้าที่ในการพิจารณาวินิจฉัยกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ.....	157
(4) อำนาจหน้าที่อื่น ๆ ตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญกำหนด.....	159
4.1.4.3 วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ.....	164
(1) หลักประกันขั้นพื้นฐานในการพิจารณาคดีโดยเปิดเผย.....	164
(2) การให้โอกาสคู่กรณีแสดงความคิดเห็นของตนก่อนการวินิจฉัย.....	165
(3) การให้สิทธิคู่กรณีขอตรวจดูเอกสารที่เกี่ยวข้องกับตน.....	166
(4) การเปิดโอกาสให้มีการคัดค้านตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ.....	166
(5) การให้เหตุผลประกอบคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ.....	167

4.1.4.4	การวินิจฉัยและผลของคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของ ศาลรัฐธรรมนูญ.....	168
	(1) การลงมติ.....	168
	(2) การทำคำวินิจฉัย.....	168
	(3) ผลของคำวินิจฉัยหรือคำสั่ง.....	169
4.2	กระบวนการพิจารณาร่างกฎหมายของรัฐสภา.....	169
4.2.1	การเสนอร่างกฎหมายต่อรัฐสภา.....	170
4.2.1.1	ร่างกฎหมายที่เสนอต่อรัฐสภา.....	170
	(1) ร่างพระราชบัญญัติ.....	170
	(2) ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ.....	171
4.2.1.2	ผู้มีสิทธิเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือร่าง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ.....	173
	(1) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร.....	173
	(2) คณะรัฐมนตรี.....	174
	(3) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 50,000 คน.....	175
4.2.1.3	เนื้อหาของกฎหมายต้องเป็นไปตามบทบัญญัติของ รัฐธรรมนูญ.....	175
	(1) เงื่อนไขแห่งข้อเท็จจริงในการตรากฎหมาย.....	176
	(2) เนื้อหาของกฎหมาย.....	176
	(3) วัตถุประสงค์ของกฎหมาย.....	177
4.2.1.4	รูปแบบของกฎหมาย.....	178
	(1) ตัวร่างกฎหมาย.....	178
	(2) ส่วนประกอบของร่างกฎหมาย.....	180
	(3) ส่วนประกอบในการเสนอร่างกฎหมาย.....	181
4.2.2	ขั้นตอนการพิจารณาร่างกฎหมาย.....	182
4.2.2.1	การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญของสภาผู้แทนราษฎร.....	182
	(1) วาระที่ 1.....	182
	(2) วาระที่ 2.....	183
	(3) วาระที่ 3.....	184

4.2.2.2	การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญของวุฒิสภา.....	185
	(1) กรณีวุฒิสภาเห็นชอบกับสภาผู้แทนราษฎร.....	185
	(2) กรณีวุฒิสภาไม่เห็นด้วยกับสภาผู้แทนราษฎร...	186
	(3) กรณีวุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติม.....	186
	(4) กรณีพระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วย.....	187
4.2.3	กระบวนการควบคุมร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภาแล้วก่อนเสนอให้กับนายกรัฐมนตรี.....	188
4.2.3.1	บทบาทของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.....	189
4.2.3.2	บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา.....	189
4.3	การเสนอร่างกฎหมายที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้วให้ศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญมาตรา 262.....	190
4.3.1	บทบาทของศาลรัฐธรรมนูญในการใช้อำนาจตรวจสอบ.....	191
4.3.2	ร่างกฎหมายที่ส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบ.....	193
4.3.2.1	ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำขึ้นทูลเกล้าฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 93.....	193
4.3.2.2	ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่รัฐสภาลงมติยืนยันตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 94 ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายอีกครั้งหนึ่ง.....	194
4.3.3	บทบาทผู้มีสิทธิเสนอความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญควบคุมตรวจสอบ.....	195
4.3.3.1	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกทั้งสองสภาด้วยกัน.....	196
4.3.3.2	นายกรัฐมนตรี.....	197

4.4	ขอบเขตและผลแห่งการควบคุมตรวจสอบกระบวนการพิจารณาร่าง กฎหมายของรัฐสภาโดยศาลรัฐธรรมนูญ.....	198
4.4.1	ขอบเขตแห่งการควบคุมตรวจสอบร่างพระราชบัญญัติหรือร่าง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญโดยศาลรัฐธรรมนูญ.....	198
4.4.1.1	ควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของ เนื้อหาแห่งร่างพระราชบัญญัติหรือร่าง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ.....	199
	(1) บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา 6.....	199
	(2) บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา 27.....	200
4.4.1.2	ควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของ รูปแบบแห่งร่างพระราชบัญญัติหรือร่าง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ต้องระบุ บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ.....	203
	(1) รูปแบบทั่วไป.....	203
	(2) บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 การตรา กฎหมายโดยการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ.....	204
4.4.1.3	ควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญตาม กระบวนการตราร่างพระราชบัญญัติหรือร่าง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญของรัฐสภา.....	205
4.4.2	ผลการควบคุมตรวจสอบร่างพระราชบัญญัติหรือร่าง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญโดยศาลรัฐธรรมนูญ.....	207
4.4.2.1	กรณีร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อ รัฐธรรมนูญและข้อความดังกล่าวเป็นสาระสำคัญของ ร่างกฎหมายให้ร่างกฎหมายนั้นเป็นอันตกไป.....	207
4.4.2.2	กรณีร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อ รัฐธรรมนูญแต่มิใช่ข้อความที่เป็นสาระสำคัญให้ ข้อความที่ขัดหรือแย้งนั้นเป็นอันตกไป.....	208

4.4.2.3	กรณีร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ.....	209
	(1) กระบวนการตรา.....	209
	(2) รูปแบบ.....	210
4.5	กรณีศึกษาคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในการควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่รัฐสภาให้ความเห็นแล้ว.....	212
4.5.1	คำวินิจฉัยที่กระบวนการตราไม่ถูกต้อง.....	213
4.5.2	คำวินิจฉัยที่มีข้อความ (เนื้อหา) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ...	216
4.5.3	คำวินิจฉัยที่ไม่มีข้อความ (เนื้อหา) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ.	220
5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	225
	รายการอ้างอิง.....	231
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	237